

POSTANOWIENIE

Dnia 22 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Krajewski

w sprawie z wniosku M. K.
z udziałem A. W.-K. i Z. W.
o stwierdzenie nabycia spadku po I. W.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 sierpnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki A. W.-K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w L.
z dnia 8 grudnia 2020 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od A. W.-K. na rzecz M. K. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 8 grudnia 2020 r. Sąd Okręgowy w L. oddalił apelację uczestniczki A. W.-K. od postanowienia Sądu Rejonowego w L. z 23 kwietnia 2019 r., którym stwierdzono nabycie przez M. K. spadku po I. W. na podstawie testamentu notarialnego.

Uczestniczka wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego i potrzebę wykładni przepisów w kontekście możliwości posługiwania się przy sporządzeniu

testamentu gotowym projektem, z którym notariusz udaje się do spadkodawcy. W ocenie skarżącej konieczne jest rozstrzygnięcie, w jakich okolicznościach możliwe jest sporządzenie ważnego testamentu na podstawie sporządzonego przez notariusza projektu i czy dopuszczalne jest, by notariusz sam sporządził projekt ostatecznej woli testatora, bez choćby ogólnego przekazania jego treści przez inną osobę. Zdaniem uczestniczki skarga kasacyjna jest również oczywiście uzasadniona w związku z zarzutami naruszenia art. 382 i 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. w kontekście nierozpoznania zarzutu sporządzenia testamentu pod wpływem błędu.

W odpowiedzi wnioskodawczyni wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest wyłącznie problem o charakterze prawnym, a nie faktycznym lub wynikającym ze stwierdzonych przez skarżącego uchybień Sądu. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać przy tym realne i poważne trudności, a także mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia innych spraw. Skarżący winien jest w tym przypadku przedstawić pogłębioną argumentację prawną, bowiem zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurekcyjny, powstały na tle konkretnego przepisu prawa. Nie może ono odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału

dowodowego (zob. postanowienia SN z 16 maja 2018 r., II CSK 15/18; z 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17; z 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17; z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17).

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga z kolei wykazania, że określony przepis prawa, mimo istnienia poważnych wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, przy czym konieczne jest w takim przypadku przytoczenie sprzecznych orzeczeń (por. post. SN z 23 maja 2018 r., I CSK 31/18; z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 641/15 i tam przywołane orzecznictwo). Przez rozbieżności w orzecznictwie sądów uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy przy tym rozumieć istnienie zróżnicowanych albo sprzecznych rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub zbliżonych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy prawa, wyłożone lub zastosowane w sposób prowadzący do wydania odmiennych orzeczeń albo innych decyzji procesowych (zob. post. SN z 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, Nr 2, poz. 29). Konieczne jest przy tym również wykazanie, że dokonanie wykładni jest niezbędne dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy (por. post. SN z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 641/15).

Sąd Najwyższy nie znajduje podstaw do stwierdzenia, że przedstawiona przez skarżącą kwestia mieści się w zakresie ww. przesłanek. W niniejszej sprawie ustalono, że testatorka powiedziała notariuszowi, iż chce sporządzić testament, wskazując na wnioskodawczynię jako spadkobierczynię. Notariusz wyjaśniła spadkodawczyni okoliczności związane ze spadkobranie, a akt notarialny został przygotowany wcześniej w kancelarii notarialnej, co było konieczne ze względu na pobyt testatorki w szpitalu. Przed podpisaniem testamentu jego treść została odczytana i okazana spadkodawczyni, która ją zaakceptowała, nie zgłaszając żadnych zastrzeżeń. W świetle tych ustaleń nie może ulegać wątpliwości, że fakt sporządzenia wcześniej projektu aktu notarialnego nie miał znaczenia dla jego ważności. Jest naturalną praktyką, że w warunkach wszechobecnej informatyzacji, a także standaryzacji usług, pracuje się na projektach dokumentów, które można w każdej chwili modyfikować, co technicznie usprawnia podejmowanie czynności

notarialnych. Nie ma to jednak znaczenia z punktu widzenia prawa, gdyż dla skutecznego sporządzenia testamentu notarialnego istotny jest jedynie fakt złożenia przez spadkodawcę niewadliwego oświadczenia woli we właściwej formie, bez względu na to, w jaki sposób nastąpiło przygotowanie projektu. Nie budzi wątpliwości, że te warunki zostały w niniejszej sprawie spełnione. Trzeba również dostrzec, że powoływane przez skarżącą orzeczenia Sądu Najwyższego, w których uznano testament za nieważny, zapadły w odmiennych niż w niniejszej sprawie stanach faktycznych.

Skarżąca oparła wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania również na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistym uzasadnieniu skargi. Przesłanka ta byłaby spełniona, gdyby zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym bez konieczności prowadzenia bardziej szczegółowej analizy. Uznanie oczywistej wadliwości orzeczenia wymaga wykazania jego sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania (zob. postanowienia SN: z 20 marca 2019 r., I CSK 475/18; z 11 kwietnia 2018 r., IV CSK 506/17; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 529/17; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 728/17; z 15 maja 2018 r., II CSK 2/18; z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17; z 23 maja 2018 r., I CSK 36/18; z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 534/17; z 12 marca 2018 r., III CSK 291/17; z 22 kwietnia 2016 r., V CSK 650/15).

W ocenie Sądu Najwyższego uczestniczka nie wykazała oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Przede wszystkim należy stwierdzić, że mimo powoływania szeregu okoliczności w treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uczestniczka nie podejmuje kwestii zasadniczej, tj. tego, na czym miał polegać rzekomy błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby spadkodawczyni nie działała pod jego wpływem, to nie sporządziłaby testamentu. Nie można tym samym stwierdzić, aby przywoływane przez skarżącą okoliczności miały istotny wpływ na wynik sprawy, gdyż w żaden sposób nie wskazują na pozostawanie przez testatorkę pod wpływem błędu. Część z tych okoliczności jest

dla tej oceny zupełnie obojętna, jak np. te dotyczące nieujawnienia w rzeczach osobistych testatorki odpisu testamentu czy okłamywania sąsiadów co do okoliczności umieszczenia testatorki w szpitalu. Sąd Okręgowy poczynił niezbędne ustalenia dotyczące okoliczności towarzyszących sporządzeniu testamentu oraz rozpoznał zarzuty apelacyjne w zakresie mającym znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 98 § 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Suma zwrotu kosztów równa jest wynagrodzeniu adwokata w wysokości wynikającej z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[as]